

catum ambitionis, subindeque inordinatum appetitum dominandi & imperandi ceteris.

44. Verior ergo & probabilius sententia, quam insinuat S. Doctor hic art. 3. docet, primum Angeli peccatum, fuisse inordinatum appetitum beatitudinis supernaturalis & naturalis: nam, ut supra dicebamus, primum Angeli peccatum debuit necessariò esse circa ejus ultimum finem, cum priùs moveatur appetitus in finem, quam in id quod queritur propter finem: Sed ultimus finis Angeli est ejus beatitudo: Ergo primum Angeli peccatum, non potuit esse aliud, quam inordinatus appetitus suæ beatitudinis. In primis ergo Angelus peccavit inordinate appetendo beatitudinem supernaturalem, non quoddam formaliter & expressè eam viribus naturæ & sine auxilio gratiæ consequi voluerit (talis enim volatio errorem ex parte intellectus supponeret, qui non potuit esse in Angelo ante peccatum) sed quia recusavit eam ut acquirendam ex gratia & ineritis, quod est virtualiter & interpretativè eam velle sine auxilio gratia. Et in hoc sensu intelligendus est D. Thomas, cum ait hic art. 3. *Vel si appetiit ut ultimum finem illam Dei similitudinem qua datur ex gratia, voluit hoc habere per virtutem sua naturæ, non ex divino auxilio, secundum Dei dispositionem:* Non loquitur enim de volitione formaliter & expressa beatitudinis supernaturalis, sed de virtuali & interpretativa.

45. Angelus etiam tunc peccavit appetendo inordinate suam beatitudinem naturalem, illam scilicet non ordinando, ut tenebatur, in finem supernaturalem ipsi revelatum. Nam ut ait S. Thomas 3. contra Gent. cap. 110. *Sicut in nobis peccatum est, ex hoc quod bona inferiora, scilicet corporis, appetimus absque ordine rationis: ita in Diabolo peccatum fuit in hoc quod proprium bonum non retulit in divinum.* Et haec sententia consonat scripturæ & SS. Patribus: nam Ezechiel. 28. Propheta ut explicet quæ fuerit materia sive objectum circa quod Angelus superbuit, enumerat præcipias perfectio-nes naturales quas habebat, ut sapientiam, robur, decorum, & alia excellentissima dona quibus tunc abundabat, & ex quorum aggregatione & cumulo naturalis ejus beatitudo consergebat, ut constat ex illis verbis: *Elevatum est cor tuum in decore tuo, perdidisti sapientiam in decore tuo.* Similiter SS. Patres asserunt Angelum peccasse, quia in ea quam acceperat à Deo potentia & dignitate sibi placuit: Ita Ambrosius in Psalm. 118 vel *quia ipse sibi ad beatam vitam sufficere voluit:* Ita Augustinus lib. 12. de civit. Dei cap. 1. *Vel quia se sibi sufficere judicavit:* Ita Gregorius lib. 34. moral. cap. 17. Vel denique, ut loquitur Bernardus ferm. 3. de verbis Isaïæ, Vidi Dominum sedentem, *quia seipso voluit esse contentus.* Quæ omnia aperte significant, Angelum primò peccasse, quia nimis sibi ipsi complacuit in sua beatitudine & perfectione naturali, eique ut ultimo fini adhæsit, non ordinando illam in beatitudinem supernaturalem, nec servando regulam sibi à Deo præfixam. Ex quo facile intelleges, quomodo Angelus voluerit esse ut Deus, non per æquiperiam, sed per similitudinem proportionalem: Sicut enim Deus in se ipso propriam habet beatitudinem naturaliter, ita Angelus ex modo appetendi suam beatitudinem naturalem, voluit in se ipso naturaliter habere ultimum finem, ac sibi ipsi sufficere ad suam felicitatem, & ut loquitur D. Bernardus supra relatus, *seipso voluit esse contentus*, sicut Deus seipso contentus est.

46. Objicies primò: Objectum primi peccati

Luciferi fuit aliquid nondum ab eo possedium, unde in scriptura per verba de futuro explicatur, ut patet ex illo Isaïæ 14. *In cælum descendam, similis ero altissimo:* Atqui beatitudo naturalis possidebatur à Lucifero, cum peccavit, cum ea enim à Deo creatus est: Ergo objectum primi peccati Luciferi non fuit beatitudo naturalis illius.

47. Confirmatur primò ex Anselmo dicente Dabolum appetisse id ad quod pervenisset, si stetisset: Sed non pervenisset ad beatitudinem naturalem, cum illam haberet ante peccatum: Ergo illam inordinate non appetit.

48. Confirmatur secundò: Angelus non potest peccare circa objectum quod omnino necessariò diligit, quia actus moraliter malus, debet esse liber: Atqui beatitudo naturalis diligitur ab Angelo necessariò quoad specificationem & exercitum: Ergo illa non potuit esse objectum primi peccati Angelorum.

49. Ad objectionem respondeo distinguendo Majorem: Objectum primi peccati Luciferi, fuit aliquid nondum ab eo possedium, materialiter & quoad entitatem, nego. Formaliter, sive quoad rationem formalem secundum quam, ex modo volendi, ab eo appetebatur, concedo. Similiter distinguo Minorem: beatitudo naturalis ab Angelo cum peccavit possidebatur, materialiter & quoad entitatem, concedo: formaliter, sive quoad rationem formalem secundum quam appetebatur, nego. Nondum enim erat habita quoad rationem finis ultimi & perfectè satiati, secundum quam tamen rationem ex modo appetendi Angelus tendebat in beatitudinem naturalem, eo ipso quod illam appetebat sine subordinatione ad supernaturalem. Unde.

50. Ad primam confirmationem distinguo Minorem: si Angelus stetisset, non pervenisset ad suam beatitudinem naturalem, præcisè secundum se consideratam, concedo Minorem, illam enim sic habebat ante peccatum. Non pervenisset ad suam beatitudinem naturalem, ut inamissibiliter possidendum, & ut subordinata beatitudini supernaturali, nego. Illam enim ante suum primum peccatum sub hac ratione non possidebat, quodquidem poterat eam amittere, & ordinationem ipsius in finem supernaturalem omittere, sicut de facto omisit. Ex quo patet responsio ad secundam Confirmationem, quamvis enim beatitudo naturalis absolute & secundum se considerata, sit objectum omnino necessariò ab Angelo dilectum, ut subordinata tamen vel non subordinata beatitudini supernaturali, liberè ab eo diligitur, subindeque sub hac ratione potuit esse objectum primi peccati Angelorum.

51. Objicies secundò: si Angelus primò peccasset in eo quod recusavit beatitudinem supernaturalem, ut habendam ex gratia & beneficio Dei, sequitur quod primum peccatum Angeli se habuit per modum recessus & fugæ, & non per modum volitionis & prosecutionis: Consequens est falsum, ut constat ex dictis §. præcedenti: Ergo & Antecedens.

52. Respondeo negando sequelam Majoris, non enim in primo Angeli peccato assignamus solam illam fugam & recusationem beatitudinis supernaturalis, ut habendæ ex gratia, sed etiam voluntatem manendi & quiescendi in sua naturali felicitate seu excellentia, nec unam separamus ab alia; quia sicut homo peccans appetit rerum sensibiliū, simul recusat spiritualia & superiora bona, licet vellet ea habere sine labore, & non carendo fruizione rerum

terum sensibilium; ita etiam Angelus, simul & eodem actu superbie, recusavit beatitudinem supernaturalem, ut acquirendam ex gratia & meritis, & adhæsit sua naturali felicitati, non ordinando illam in supernaturalem.

53. Quæres, quinam defectus ex parte intellectus primus Angeli peccatum praecessit? Respondeo præcessisse solum defectum inadvertentia seu inconsiderationis: non enim potuit præcedere ignorantia, cum Angelus à principio sua creationis haberet scientiam rerum omnium, tam naturalium quam moralium, nec non revelationem & fidem eorum omnium quæ ad honestè operandum in ordine supernaturali requiruntur: neque error, quia estimulam poena respectu naturæ rationalis, & sic nequit antecedere culpam. Unde S. Thomas qu. 16. de malo art. 2. ad 5. *Non oportet ponere in primo peccato Demonis talum defectum intellectus, ut aliquid falsum estimaverit, puta aliquid malum esse bonum, sed in hoc quod deficit ab apprehensione sua regule & ordinis eius.* Sola ergo inconsideratio in Angelis fuit causa peccati, & secreta illa rima, per quam in illorum mentes virus hoc intravit, ut magis declarat idem S. Doctor qu. 1. de malo art. 3. ubi hec scribit: *Hoc ipsum quod non est attendere ait ad talum regulam (scilicet rationis) in se consideratum, non est malum, nec culpa, nec pena, quia anima non tenetur nec potest attendere ad hujusmodi regulam semper in actu. Sed ex hoc accipit primo rationem culpe, quod sine actuali consideratione regula procedit ad hujusmodi electionem. Sicut artifex non peccat, ex eo quod non semper tenet mensuram, sed ex eo quod non tenens mensuram procedit ad incidentiam.* Similiter etiam Angelus non peccavit ex eo præcisè quod non consideravit legem divinam, prohibentem amare beatitudinem naturalem, absque ordine & relatione in Deum ut authorem & finem supernaturalem, sed ex eo quod absque consideratione hujus regulæ & præcepti, beatitudinem illam adamavat, & in ea nimis sibi complacuit.

CAPUT XIV.

De obstinatione Demonum.

1. **D**æmones esse in suo peccato obstinatos, quæ constat illos esse damnatos; durante enim damnatione, durat illius causa, quæ est peccatum commissum & non retractatum. Unde fulgentius de fide ad Petrum cap. 3. *Ornes illi prævaricatores Angeli, nec mala possunt unquam voluntate carere, nec pena; sed permanente in eis iniusta aversionis malo, permanet etiam justa retributionis aeterna damnatio.* Et D. Thomas hic qu. 64. art. 2. refert opinionem Origenis dicens quod omnis voluntas creature, propter libertatem arbitrij, potest flecti & in bonum & in malum; excepta anima Christi, propter unionem Verbi, & subiungit: *Hoc positio est tanquam erronea reputanda & tenendum est firmiter secundum fidem Catholicam, quod & voluntas bonorum Angelorum confirmata est in bono, & voluntas Dæmonum obstinata est in malo.* Addit in resp. ad 3. primum peccatum non tantum habitu, sed etiam actu, continuò perseverare in Dæmonibus, juxta illud Psal. 73. *Superbia eorum qui te oderunt, acentit semper:* quoniam primum peccatum Angelorum fuit inordinatus appetitus propria excellētia: probable autem est ex hoc motivo omnia

I. Pars.

R 3 quod

Dæmones operari, quia illud semper & necessariò ab Angelo cognoscitur, cùm includatur in cognitione propria naturæ, à qua nunquam cessat, et que per se aptissimum ad movendam eorum voluntatem. Docet etiam in 2. dist. 5. qu. 1. art. 2. tantam esse obstinationem Dæmonum in malo, ut nullum opus omni ex parte moraliter bonum efficere possint; quia sicut impossibile est, voluntatem indeclinabiliter adhærentem ultimo fini producere opus peccati: ita è contrario repugnat à voluntate adhærente immobiliter perverso fini, aliquod rectum opus provenire. Unde Bernardus lib. de libero arbit. post medium: *Quid tam damnatum, quan voluntas addita huic necessitatì volendi nolendique, ut ad uramlibet jam sicut non nisi perverse, ita non nisi misere moveatur.*

2. Solum ergo difficultas est & controversia inter Theologos, quānam sit causa hujusmodi obstinationis: Recentiores enim illam solum referunt ad causam extrinsecam, nimis in carentiam gratiæ, & denegationem divinorum auxiliorum, quæ justè Dæmonibus denegantur, tum in pœnam peccati, tum ob conditionem status; sunt enim in termino & non in via, cùm juxta Damascenum hoc sit Angelis casus, quod hominibus mortis: sicut ergo gravibus & levibus extra centrum existentibus debetur concursus quo moveantur in centrum, non autem quandojam sunt in centro: ita etiam creatura intellectuali existenti in termino, non debetur auxilium quo moveatur ad terminum & ad ultimum finem. Unde S. Thomas qu. 16. de malo art. 5. in corp. *Non pertinet ad rationem divine sapientia, ut ulterius Demonibus gracia infundatur, per quam revocentur à malo prima aversionis, in qua immobiliter perseverant.* Thomistæ vero, præter hanc causam extrinsecam obstinationis Dæmonum, aliam intrinsecam agnoscunt, cum S. Doctore hic art. 2. & plurib's alii in locis, nimis inflexibilitatem liberi arbitrij ipsorum, post perfectam electionem, ratione cuius exigunt aliam causam extrinsecam, scilicet esse extra viam, & privati omni auxilio retrahente à malo.

3. Dico igitur, voluntatem Angelus, post judicium completum, & plenam ac perfectam electionem, esse inflexiblem; subindeque tales inflexibilitatem esse causam intrinsecam, & primam radicem, unde provenit obstinatio in Dæmonibus.

Probatur ratione fundamentali desumpta ex D. Thoma hic art. 2. Intellectus Angelus omnino fixus & immobiliter apprehendit objecta quæ certò & perfectè cognoscit: Ergo & ejus voluntas fixus & immutabiliter ea eligit, eisque immobiliter adhæret. Consequentia videtur legitima, tum quia sicut voluntas nostra id est mobilis de uno objecto in aliud, quia judicium nostrum est mobile & flexibile; ita è contra si judicium Angelis sit omnino fixum & immutabile, ejus voluntas immobilitate eligit & adhæret objectis quæ deliberate & perfectè apprehendit. Tum etiam quia, ut observat S. Thomas art. citato, vis appetitiva in omnibus sequitur apprehensivam & illi proportionatur, sicut mobile motori: cuius evidens signum est, quod appetitus sensitivus est boni particularis, intellectus vero boni universalis, sicut sensus est apprehensivus singularium, intellectus vero universalium: Ergo etiam in Angelis voluntas sequitur appetitionem intellectus, subindeque si ista sit immobilitas, illius electio erit pariter immutabilis. Antecedens vero, in quo est difficultas, sic ostenditur. Intellectus apprehendens ali-

quod objectum unico intuitu & sine discursu, illud omnino fixe & immobiliter apprehendit; ideo enim nos fixe & immobiliter apprehendimus prima principia, cetera vero mobiliter, quia illa per simplicem intuitum & sine discursu, haec vero vel non perfecte vel cum discursu cognoscimus: Sed Angelus cognoscit omnia objecta, tam supernatura, quam naturalia sine discursu, ut cap. 9. §. 2. ostendimus: Ergo illa omnino fixe & immobiliter apprehendit.

4. Confirmatur & magis illustratur haec ratio: Ut Angelus recederet & retraheretur ab aliquo objecto quod elegit, deberet deprehendere in eo aliquam rationem, quam antea non cognovisset: Sed hoc repugnat, quia cum res cognoscatur per simplicem intuitum, & sine discursu, ac penetrando conclusiones in principiis, & praedicta in subjectis, attingit eas modo comprehensivo, subindeque penetrando omnes earum rationes: Ergo non potest Angelus ab objecto quod elegit retrahi ac dimoveri. Et hoc maximè verum est de regresu à prava intentione finis, quam habuit in via; nam in primo instanti plena deliberationis, apprehendit in principiis naturalibus perfectissime comprehensis, & in supernaturalibus certo fidei lumine cognitis, omnes rationes & omnia motiva, quæ poterant ipsum vel ad objectum peccati inducere, vel ab eo retrahere; quare hoc ipso quod in alteram partem se convertit, & proprium bonum amplexus, divinum despexit; propria excellentiae amore inebriatus, sua perfectioni naturali, ut suo ultimo fini, immobiliter adhaerit. Unde Gregorius 34. mortal. cap. 6. *Cor antiqui hostis ut lapis indurabitur, quia nullā unquam conversionis penitentia mollietur.* Et Laurentius Justinianus serm. in festo S. Michaëlis, loquens de natura Angeli: Post electionem (inquit) sive in bono, sive in malo, immutabilem habet firmitatem; ad quod enim se vertit, inflexibilis est. Quo nihil clarius & expressius in votum nostræ conclusionis dici potest.

5. Nec valet quod dicunt aliqui Recentiores, rationem D. Thomæ non probare inflexibilitatem physicam, sed dunt taxat moralem in voluntate Angeli, post perfectam electionem; id est probare quidem quod Angelus non possit facile electionem jam factam retractare, sed non convincere quod id absolute non possit. Non valet inquam haec responsio, nam cum haec ratio fundetur in sympathia, proportione, ac dependentiâ quam habent vis appetitiva ab apprehensione, & actus voluntatis ab actibus intellectus, quæ utique physica est, & necessaria, & non solum moralis & ordinaria; manifestum est, illam probare inflexibilitatem physicam & non solum moralem in voluntate Angeli, post electionem perfectam. Et sane D. Thomam de morali inflexibilitate explicari non posse, ut aliqui ipsum interpretantur, constat ex eo quod hoc inter humanam & angelicam voluntatem discrimen constitutum, quod voluntas angelica, post perfectam electionem, immobiliter adhaeret suo objecto, subindeque est incapax retractionis & penitentia, non vero humana: hoc enim discrimen nullatenus subsisteret, si loqueretur de inflexibilitate solum moralis, id est difficultate ad retractionem & penitentiam; cum homo multoties ita adhaerat alicui objecto, ut non nisi difficile sit ab eo mobilis, & penitentia capax.

6. Ad pleniorum hujus celebris difficultatis intelligentiam, & plurium argumentorum solutionem, diligenter observandum est, duplex in intellectu Angeli posse reperiri judicium de objectis

quæ apprehendit, unum perfectum & omnino completum, procedens ex principiis evidenter aut certò cognitis, & ex propria Angeli deliberatione & applicatione: alterum imperfectum & incompletum, procedens ex principiis dubiis vel conjecturalibus tantum, vel ex speciali Dei motione & applicatione. Quando ergo dicimus, Angelum non posse electionem jam factam retractare, hoc debet intelligi de electione regulara per judicium perfectum & omnino completum, ut expresso in conclusione diximus, non vero de ea quæ presupponit judicium tantum incompletum & imperfectum. Unde Angelus Persarum custos, post auditam Dei voluntatem per Michaëlem Archangelum, mutavit voluntatem, ac permisit liberari Israëlitas captivos, quorum liberationi antea repugnaverat, ut habetur Daniel. 10. Item Dæmones, antequam certò cognoscerent Christum esse Deum, deliberatè procurarunt ipsius mortem Joan. 13. à qua tamen voluntate, postea (Christi divinitate cognita ex miraculis in atraficationem illius patratis) desisterunt, ut colligitur ex Matthæi 27. Denum omnes Angeli qui peccaverunt, mutarunt priorem voluntatem in qua creati sunt, quamque in primo instanti habuerunt: quia nimis in his tribus casibus judicium solum incompletum & imperfectum præcessit electionem voluntatis angelicæ: nam in duabus primis processit ex principiis dubiis & conjecturalibus tantum; in tertio vero fuit à speciali Dei motione & applicatione, subindeque judicium illud, & electio ipsum consequens, non fuere plenè libera, sed libera solum quoad exercitum, & necessaria quoad specificationem, ut constat ex supra dictis.

7. Objicies primò: Damascenus lib. 2. fidei cap. 3. describens naturam Angeli, sic ait: *Est natura Angeli rationalis & intellectualis, & libera potestate, arbitrioque fulta, veribilis secundum propositionem: nam omne creatum, veribile, solum autem increatum, invibile.* Et infra loquens de Angelis beatissimis, ait eos immobiles esse, non natura, sed gratia. Similiter Isidorus de summo bono cap. 10. *Gratiā dicimus non natura esse incommutabiles Angelos, nam si natura incommutabiles essent, diabolus utique non cecidisset.*

8. Ad primum testimonium Damasceni respondeo, ipsum solum velle Angelum esse mutabilem per successionem intellectionum & volitionum, non tamen quod possit objectum semel à se electum plena & perfecta electione, postea respire ac rejice. Vel ipsum loqui de Angelo absolute & ante electionem perfectam (in quo statu veribilis est atque mutabilis) non vero post illam, quia ea supposita, inflexibilis & immutabilis est. Cum enim Angelus sit medius inter Deum & hominem, medio modo se habere debet quoad suas electiones & volitiones omnino deliberatas: unde cum Deus sit omnino immutabilis ante & post electionem, homo vero mutabilis, etiam post electionem, Angelus erit quidem mutabilis ante perfectam electionem, non vero post illam.

9. Ad alia duo testimonia dico, Damascenum & Isidorum dixisse Angelum esse immobilem seu incommutabilem, non natura, sed gratia; quia licet habeat ex natura sua quod sit inflexibilis circa objectum quod semel cum plena libertate elegit; nihilominus quod eligat bonum supernaturale, potius quam malum ei oppositum, provenit illi ex gratia, & per consequens ex ea etiam provenit, quod in predicto bono persistat; gratia enim perficit Angelum, secundum modum & naturam ipsius,

fus, hoc est ad adhærendum firmiter objecto, cum plena libertate semel electo.

10. Objicies secundò: Nullum objectum creatum potest immobilitate voluntatem creatam, cum non possit totaliter explere capacitatem illius: Ergo nulli objecto creato potest angelica voluntas immobiliter adhaerere.

Respondeo voluntatem angelicam immobiliter adhaerere objecto cum plena libertate semel electo, non ex meritis ipsius objecti contingenter solum moventis, sed ex alio capite supra explicato, nimirum ex modo operandi Angeli cognoscens res per simplicem intuitum & sine discursu, ac modo comprehensivo, subindeque penetrando uno actu omnes rationes & omnia motiva, quæ possunt ipsum ad tale objectum inducere, vel ab eo retrahere.

11. Objicies tertiod: si Angelus non possit retractare electionem jam factam, & reflire ab objecto semel electo, non erit plenè liber circa illum actum & tale objectum; cum de ratione libertatis sit quod voluntas possit actum quem elicit suspendere, vel elicere oppositum, & quodcumque objectum creatum eligere vel respire.

12. Respondeo negando sequelam Majoris, non enim est de ratione libertatis, ut voluntas possit se retractare postquam voluit, ut patet in Deo, cuius decreta semel statuta sunt immutabilia; Unde ad libertatem voluntatis angelicæ, sufficit quod Angelus ante electionem poterit utrumque eligere, & quod voluntarie se projecterit in statum illum ex quo redire nequit. Tres ergo dantur gradus libertatis, juxta tres gradus naturæ intellectualis, scilicet humanæ, angelicæ, & divinæ. Primus dicit indifferentiam ad eliciendum & non eliciendum actum, & ad revocandum vel non revocandum actum jam elicitem; & hic convenit homini, ob imperfectionem cognitionis. Secundus dicit indifferentiam ad eliciendum vel non eliciendum actum, non autem ad revocandum illum jam semel elicitem; & hic convenit Angelo, ob perfectorem modum cognoscendi res sine discursu, & simplici intuitu. Tertius dicit indifferentiam non ad eliciendum aut non eliciendum actum absolutè, & quod suam entitatem, sed solum ad terminacionem actus ad quolibet objectum, aut per modum volitionis, aut per modum nolitionis; & hic gradus soli Deo competit, ob summam ejus actualitatem & immutabilitatem, ut in Tractatu de voluntate Dei declaravimus.

C A P U T X V.

De pœna Damnonum.

1. Certeum est, Dæmones torqueri à vero igne corporeo, dicitur enim Matth. 25. *Disegit à me maledicti in ignem eternum, qui paratus est diabolo & Angelis eius.* Ubi agitur de igne quo cruciabuntur hominum corpora post resurrectionem, ac proinde de vero & corporeo. Unde Augustinus lib. 21. de civit. cap. 10. *Cur enim non dicimus, quomodo miris, tamen veris modis, etiam spiritus incorporeos posse pœna corporalis ignis affici?* Et infra: *Adhærebunt spiritus incorporei, corporeis ignibus cruciandi.* Et Gregorius 4. Dialog. cap. 29. *Si diabolus ejusque Angelis, cum sint incorporei, corporei sunt igne cruciandi, quid mirum, si anima, antequam recipient corpora, possint corporeis sentire tormenta.* Nec obstat quod aliqui ex SS. Patribus, ut

Ambrosius, & Damascenus, dicant ignem inferni esse incorporeū, solum enim volunt esse incorruptibile, & non indigere, sicut noster indiger, novâ semper materiâ, ut conservetur. Hoc præsupposito, triplex est difficultas breviter h̄ic refolvenda. Prima est, utrum Dæmones torqueantur ab igne inferni, per alligationem eorum ad ipsum? Secunda, quomodo fit hæc alligation? Tertia, utrum præter illam detur aliud tormenti genus, quo acerbius ab igne inferni torqueantur?

2. Dico primò, Dæmones torqueari ab igne inferni, per alligationem eorum ad ipsum. Ita D. Thomas 4. contra Gent. cap. 90. ubi dicit quod substantia incorpore & patiuntur ab igne corporeo, per modum alligationis cuiusdam.

Ratio est in primis, quia absque hujusmodi pœna, non possunt plura ex locis scripturæ salva consistere: qualia sunt illud Epistolæ Canonice Juddæ: *Angelos qui non seruaverunt suum principatum, vinculis eternis sub caligine reservavit.* Et istud 2. Petri 1. *Dens Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detrahens, in tartarum tradidit cruciandos.* Item illud Apocal. 21. *Apprehendit draconem & alligavit eum per annos mille, & misit eum in abyssum, & clausit.*

3. Ratio est secundò, quia possibilis est, & valde afflictiva hæc Dæmonum alligation: possibilis quidem, quia non sit virtute naturali ipsius ignis, sed supernaturali, quam Deus ei tanquam instrumento suæ justitiae, communicat. Afflictiva vero, quia nobilissimam creaturam rei ignobili (qualis est res omnis corporea ad Angelum comparata) submittit, & ejus captivam reddit. Unde S. Thomas quæst. de anima art. 21. *Qualibet spiritualis substantia, quantum est de sua natura, non est obligata alicui loco, sed transcedit totum ordinem corporalium: quod ergo alligetur alicui, & determinetur ad aliquem locum per quandam necessitatem, est contra ejus naturam, & contrarium appetiti naturali.*

4. Dico secundò, ignis inferni ligat Dæmones, causando in ipsis formam intrinsecam, ad prædicamentum qualitatis pertinentem.

Ratio prima partis est, quia per solam formam extrinsecam nequeunt potentias Dæmonis ligari, sive ab exercitio suarum operationum impediri: hæc enī est differentia inter potentias quæ per actiones formaliter transeuntes operantur, & potentias quarum operationes sunt formaliter immutantes (quales sunt ea omnes quibus prædicti sunt Angeli) quod illa impediri possunt ab exercitio suarum operationum per aliquid purè externum, non vero istæ.

5. Ratio vero secundæ partis petitus ex eo quod forma male afficiens & disponens suum subjectum, pertinet ad prædicamentum qualitatis, & in prima ejus specie collocatur, ut patet de ægreditudine, de habitibus vitiosis, deformitate, & similibus: Atque forma illa intrinsecā quam ignis causat in Dæmonibus, male ipsos afficit & disponit, utpote cum eos cruciat & torquet: Ergo pertinet ad prædicamentum qualitatis.

6. Si vero quætas quodnam sit subjectum illius immediatum: Respondeo iuxta communem doctrinam Thomistarum, potentiam motivam & executivam in Angelis non distinguunt ab intellectu practico, qualitatem illam allagativam subjectari in pratico Dæmonis intellectu, qui in ratione potentia motivæ & executivæ, ita per eam intrinsecè ligatur & coëcretur, ut non possit uti suo lumine, suis speciebus, & sua virtute, eo modo & cæ efficaciâ quæ requiritur, ut moveat se & alia ad li-